

Grábits Mária

Az országos illemtani verseny hagyományáról

Tisztelt Kollégák!

Levelemben az idén már 15. alkalommal megrendezett Országos középiskolai illemtani csapatversenyt szeretném bemutatni, amely változatos nevelési céljaival számos anyanyelvi készséget is fejleszt. A verseny szervezője a Győri Szolgáltatási Szakképzési Centrum Pálffy Miklós Kereskedelmi Szakképző Iskolája.

1999-ben Leszkovich György, a győri Kereskedelmi Szakképző Iskola igazgatója úgy gondolta, hogy a kereskedelmi iskolákban tanulók képzésében a viselkedéskultúra, az illemtan és a kommunikáció tanítása is helyet érdemelne. Megfelelő szakemberek segítségével az iskola kidolgozta egy heti kétórás tantárgy anyagát olyan feladatokkal színesítve, amelyekben az általános viselkedéskultúra elemeit is gyakorolni lehetett. A tanulók alapvető kommunikációs elemeket tanulva közelebb kerültek a kereskedelem gyakorlatához, de a képzés hangsúlyt fektetett az erkölcsi nevelésre is. A verseny gondolata a tanulói igények megjelenésével született meg, ám a mi iskolánk tanulói nem vehetnek részt benne, mert velük, rajtuk próbáljuk ki a feladatokat, gyakorlatokat, játékokat.

A verseny szervezésére felkért pedagógus, Mayer Zoltán szavaival élve: „Sokszor lehet hallani, hogy mi, magyarok, kilógunk a sorból az illemtani ismereteinket illetően. Igen hamar kiderült számomra, hogy ez a terület mennyire elhanyagolt, szerettem volna a fejlesztést felgyorsítani. Célom a középiskolás korosztály felkészítése az illemtani kérdésekben való elméleti és gyakorlati eligazodásra, a viselkedéskultúra fejlesztésére, az önnevelés szükségességének a megláttatására, a hivatali viselkedés alapelemeinek elsajátítására”.

Ilyen motivációkkal és néhány felkészülési év után, megnyerve a Megyei Pedagógiai Intézet erkölcsi támogatását, a Pálffy Miklós Kereskedelmi Középiskola és annak Diákönkormányzata nevében 2001-ben kiírtuk az első kétfordulós megyei illemtani középiskolai versenyt Győr-Moson-Sopron megye összes középiskolája számára, amelyet 2002 tavaszán bonyolítottunk le. A versenykiírásra 23 iskolából 35 csapat jelentkezett, és jelent meg az első fordulón. A nagyfokú érdeklődés láttán természetesen a következő tanévre is kiírtuk a versenyt, de akkor már a Megyei Pedagógiai Intézet hivatalos megyei tanulmányi versenyeként, a 2003/2004. tanévben pedig régiós versenyként, 6 környező megye középiskolás tanulói részére. A következő tanévben már országos versenyt szerveztünk, a 2005/2006-os alkalomhoz pedig elnyertük az Oktatási Minisztérium szakmai támogatását, amelyet azóta is magunkénak mondhatunk (ma: Emberi Erőforrások Minisztériuma). Tapasztalatunk szerint, ha egy adott tantárgyból tanulmányi versenyt rendeznek, az feltétlenül emeli annak komolyságát, sőt lehetséges, hogy éppen ettől válik elfogadhatóvá a szülők és a diákok számára. Az illemtant azóta sok

iskolában tantárgyszerűen tanították 2013-ig, felelésekkel, dolgozatírásokkal és – természetesen – gyakorlatok elvégzésével.

A viselkedéskultúra fejlesztése évtizedeken keresztül elhanyagolt területe volt a pedagógiának. Felméréseink szerint a 14–19 éves korosztályt kifejezetten érdekli a téma, és a diákok azt is tudják, hogy kevés ismerettel rendelkeznek. A versenyre való felkészülésben a tanulók többsége motivált, hiszen érdekes, változatos feladatok várhatók, a megadott szakirodalom (Sille István 2008. Illem, etikett, protokoll. Akadémiai Kiadó. Budapest) a gyakorlatban jól hasznosítható ismereteket nyújt. Iskolánk tantermi ellátottsága, aulája és felszereltsége alkalmas a színvonalas verseny lebonyolítására, és az iskolában működő Pedagógiai Alkotóműhely tanárai lelkesen végzik a tervező-szervező-kivitelező munkát. Egy ilyen verseny anyagi eszközöket is igényel. Szponzorokat keresve közel 30 levelet küldtünk különböző cégeknek, amelyekről feltételeztük, hogy érdeklődnek a téma iránt. Az első évben egyetlen – elutasító – válasz érkezett. A többi cég viszont hallgatásával is igazolta, hogy kifejezetten szükséges lenne az illemtani alapképzés, vagyis megerősítettek minket a téma fontosságában. Nagy örömeinkre szolgál, hogy az eltelt évek során egyre több támogatót nyertünk meg a versenynek. Jelenleg az egyik legnagyobb támogatónk a Kereskedők a Jövőért Keri Alapítvány.

A verseny első, iskolai válogatója során kialakított háromfős csapatok a második fordulóban egy 90 perces vegyes tesztet töltenek ki. Ez a forduló elsősorban azt a célt szolgálja, hogy a döntőre csak a tájékozottabbak maradjanak, és ne legyenek nagy különbségek a csapatok között a felkészültségüket tekintve. Elméleti tudása alapján 10 csapat jut tovább a győri döntőbe. Iskolánk honlapján megadjuk a csapatok részletes pontozási összesítőjét és a döntő forduló fontosabb témáit. A harmadik forduló, vagyis a döntő, tulajdonképpen egy „show-műsor”, ahol a csapatok és a meghívott előadók teszik érdekessé a programot a tanulók és a közönség számára is. A verseny nem csupán eggyel több tanulmányi verseny, hanem ráirányítja az oktatás irányítóinak a figyelmét a téma fontosságára, és a tapasztalatokat felkínálva lehetőséget teremt arra, hogy a viselkedéskultúrát több középiskolában tanítsák tantárgyszerűen, valamint általános motivációt jelenthet a téma iránt érdeklődőknek. A zsűri elnöke minden évben Sille István, aki első néhány versenyünk idején Szarajevóban volt külgazdasági attasé, most pedig a felsőoktatásban tevékenykedik.

A 2015/2016-os tanévben a verseny 15. jubileumára 57 csapat jelentkezését fogadtuk Soprontól Tiszaújvárosig, Debrecentől Tapolcáig. Az írásbeli forduló idén először online zajlott, a tesztet a *Redmenta* oldal segítségével állítottuk össze. A döntőbe most is a legjobb tíz csapat került. Az áprilisi döntőt nem a versengés, hanem a jó hangulatú játék jellemezte, változatos feladatokkal. A verseny témája az általános illemszabályok ismerete volt, az alapvető kommunikációs készségek alkalmazása a gyakorlatban, jártasság a társasági alkalmak szokásaiban, elvárásaiban. A sok-sok villámkérdés, a különböző retorikai és kommunikációs feladat (bemutatkozás, köszöntők szerkesztése és elmondása) mellett olyan gyakorlatok szórakoztatták a versenyzőket és a kísérő tanárokat, mint a terítési és az öltözködési hibák felismerése, az alkalomhoz és a személyhez illő virágcsokor kiválasztása, a társastáncok és az alkoholmentes koktélok felismerése vagy az „illemtani licit” játékpénzzel.

A leglátványosabb feladat az volt, amikor a csapatoknak a győri színház hivatásos színészei által bemutatott jelenetekben kellett észrevenniük és kijavítaniuk minél több illemtani hibát.

Úgy gondoljuk, hogy már azért is megérte fáradozni, ahogyan a diákok megjelentek a versenyeken, ahogyan viselkedtek, ahogyan beszéltek. Illemtudók, szerények, mégis határozottak, magabiztosak, jókedvűek, kedvesek és felkészültek voltak. Célunk, hogy minél többen minden helyzetben ilyenek legyenek. Az új tanévben is várjuk a csapatok jelentkezését az ország bármelyik középiskolájából.

Tisztelettel:

Győr, 2016. május 20.

Grábits Mária
történelem–orosz szakos középiskolai tanár
Győri Szolgáltatási Szakképzési Centrum
Pálffy Miklós Kereskedelmi Szakképző Iskolája

Grábits, Mária: On the tradition of the National Etiquette Competition

Az írás szerzőjéről

Grábits Mária

történelem–orosz szakos középiskolai tanár
Győri Szolgáltatási Szakképzési Centrum Pálffy Miklós Kereskedelmi Szakképző
Iskolája, Győr

grabitsm[kukac]palfy.hu